

Bewonersvereniging Zijkanaal F Halfweg,
Dorpsraad Zwanenburg-Halfweg,
Bewonersvereniging Grootte Braak,
Bewoners Wethouder van Essenweg 10-24,
GEEN N1,
Frances de Waal

Digitaal
Aan: Raad van State,
T.a.v. Afdeling Bestuursrechtspraak
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

Halfweg, 15 mei 2024

Betreft: Hoger beroep

Uitspraak: Rechtbank Haarlemmermeer d.d. 11 april 2024 **(bijgevoegd)**

Inzake: GEEN N1 e.a. / Burgemeester en het College B&W van Haarlemmermeer

Geachte mevrouw, mijnheer,

De Rechtbank Noord Holland heeft in de beroepszaak van GEEN N1, Bewonersvereniging Zijkanaal F Halfweg, Dorpsraad Zwanenburg-Halfweg, Bewonersvereniging Grootte Braak, Bewoners, Wethouder van Essenweg 10-24 Amsterdam, tegen de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders van Haarlemmermeer inzake de vergunning(en) van Awakenings Festival op 16 en 17 april 2022 (hierna Awakenings) uitspraak gedaan. Deze uitspraak van 11 april 2024 is bijgevoegd¹. Tegen die uitspraak tekenen bovengenoemde partijen, hierna te noemen GEEN N1 e.a., hierbij beroep aan. Ten aanzien van de gronden merken wij het volgende op:

Hoger beroep

GEEN N1 e.a. kunnen zich niet verenigen met de inhoud van de uitspraak nu de Rechtbank het besluit op bezwaar, aldus tevens het besluit in primo, heeft bekrachtigd, en meent dat de Rechtbank haar uitspraak onjuist c.q. gebrekkig heeft gemotiveerd.

¹ <https://geenn1.nl/downloads/awakenings/uitspraak-bestuursrechter-awakenings-2022.pdf>

Inleiding

1. GEEN N1 e.a. richten zich ten doel het bevorderen van de kwaliteit en veiligheid van het woon- en leefklimaat van bewoners, tuinparkers en ondernemers in Amsterdam Nieuw-West, de gemeente Haarlemmermeer Noord en Zaanstad;
2. GEEN N1 e.a. en diegenen wiens belangen zij behartigt, hebben in toenemende mate te maken met overlast. Enige mate van overlast kan voorkomen. Dit betekent echter niet dat zij iedere vorm en mate van overlast dienen te dulden, zeker ingeval de grenzen van het onduidbare worden overschreden.
3. Juist de omvang van het meerdaagse evenement en de belasting van het meerdaagse evenement op de omgeving en diens inwoners, maakt dat de burgemeester des te meer zorgvuldigheid dient te betrachten bij de beoordeling van een aanvraag voor een evenementenvergunning en de uiteindelijke afgifte. De belangen van omwonenden dienen op deugdelijke wijze worden afgewogen tegen alle andere belangen. Op dit punt schiet de besluitvorming van de burgemeester en het college van B&W ernstig tekort.
4. GEEN N1 e.a. achten het dan ook onbegrijpelijk dat de Rechtbank de bezwaren integraal terzijde heeft geschoven en de beroepsgronden ongegrond heeft verklaard.

Procesbelang

5. GEEN N1 e.a. hebben een groot belang bij een uitspraak van uw Afdeling. Awakenings is, zoals algemeen bekend, een jaarlijks terugkerend evenement. Tijdens de hoorzitting in bezwaar gaf Awakenings aan nog minstens 20 jaar door te willen gaan in De Houtrak. Daarnaast hebben GEEN N1 e.a. te maken met veel meer evenementen dan alleen Awakenings. Een inhoudelijke uitspraak van uw Afdeling kan om die reden invloed hebben op de komende edities van dit en alle andere evenementen georganiseerd door de gemeente Haarlemmermeer.

Toetsingskader

6. Voor het algemeen toetsingskader dient onder andere te worden gekeken naar de bepalingen uit de APV. Daarin is opgenomen dat voor een evenement zoals Awakenings een evenementenvergunning nodig is en dat de burgemeester op grond van de APV, te weten artikel 1.8 en 2.25 van de APV, kan besluiten de evenementenvergunning te weigeren.
7. Het ten tijde van de besluitvorming geldende beleid vond zijn basis in:
 - a. Regels bestemmingsplan Spaarnwoude Houtrak²
 - b. Omgevingsvisie 2040 Haarlemmermeer³
 - c. Uitvoeringsbeleid Evenementen Haarlemmermeer⁴

² <https://geenn1.nl/downloads/awakenings/bestemmingsplan-spaarnwoude-houtrak.pdf>

³ https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0394.SVlomgvisieHLM2040-C001/d_NL.IMRO.0394.SVlomgvisieHLM2040-C001.pdf

⁴ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR663362/1>

8. Bovendien is het bij evenementen waarbij de geluidsvoorschriften worden overtreden noodzakelijk dat tijdig een melding (minstens 4 weken voordat het evenement plaatsvindt) bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied gedaan wordt om een ontheffing geluidsvoorschriften aan te vragen⁵.

Gronden van hoger beroep

9. Allereerst merken wij op dat de (aanvullende) gronden van GEEN N1 e.a. in de bezwaar- en beroepsfase hier als herhaald en ingelast moeten worden beschouwd.

EVRM

10. De besluitvorming van de gemeente is op lokale regelgeving gebaseerd. Lokale regelgeving die in de uitwerking zonder meer verdragsregels opzij zet, zoals de rechten van de belanghebbenden op basis van artikel 8 EVRM afgewogen tegen het publiek belang.
11. In een terzijde vorm, doet de Rechtbank in rechtsoverweging (hierna R.O.) 6.6 het beroep af met de opmerking dat er geen inbreuk is met artikel 8 EVRM en verwijst met een foutieve datum kennelijk naar Uw uitspraak van: 06-06-2012: ECLI:NL:RVS:2012:BW7625⁶, omdat dit artikel niet zou zien op enige mate van overlast van een 'min of meer incidenteel karakter'. De Rechtbank volgt onterecht het college dat overlast van het tweedaagse Awakenings Festival kan worden gekarakteriseerd als 'min of meer incidenteel'.
12. Ook al zou de inbreuk op artikel 8 EVRM op enigerlei tijdelijk kunnen worden genoemd, toch kan niet worden gesteld dat er slechts gesproken kan worden van enige mate van overlast van een min of meer incidenteel karakter.

Uit het aanvullend beroepschrift (*pagina 12 punt 38-40*): Het resultaat is gedurende de 25 weken van het evenementenseizoen praktisch ieder weekend bassen, luid of op de achtergrond, of beide tegelijk. Er is voor omwonenden geen sprake van een incidenteel karakter. Hier moet de burgemeester rekening mee houden.

Zie daarnaast onze gronden verderop over onduidbare hinder.

13. Artikel 8 EVRM lid 2 stelt bovenal duidelijk: *'Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien.'* Een APV is dat echt niet, laat staan de beleidsregels waarop de 'ontheffing van geluidsnormen' gebaseerd zou zijn. Wij verwijzen dan ook naar de uitspraak EHRM 16 november 2004 inzake Moreno Gomez t. Spanje (over horeca-geluidsoverlast in strijd met gemeentelijke normen, die langdurig werd gedoogd)

Het Hof maakt duidelijk dat het louter opstellen van normen ter bescherming van de in artikel 8 EVRM besloten liggende rechten onvoldoende is. Verdragsstaten hebben naar het oordeel van het Hof, behalve de verplichting dergelijke normen zelf te respecteren, de (positieve) verplichting om deze normen ook op een deugdelijke wijze te handhaven ten opzichte van derden die daarop inbreuk maken. Het Hof baseert deze handhavingsverplichting mede op het in zijn jurisprudentie

⁵ <https://haarlemmermeergemeente.nl/ontheffing-evenement-met-hard-geluid>

⁶ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2012:BW7625>

steeds terugkerende beginsel dat het EVRM zodanig moet worden uitgelegd en toegepast dat de daarin opgenomen rechten effectief beschermd worden.

Opvallend is overigens een tussenopmerking van het EHRM. De Spaanse rechter had eerder geoordeeld dat niet was bewezen dat de vrouw in kwestie daadwerkelijk geluidsoverlast ondervond in haar woning, omdat een expertise-rapport slechts geluidsoverlast vaststelde in de hal van het betreffende appartementencomplex. Dit werd door het EHRM met kracht terzijde geschoven als 'onnodig formalistisch'. Men kan niet dergelijk specifiek bewijs verlangen van een burger in een situatie waarin de betreffende woonwijk door de gemeente is aangewezen als extreem belaste zone, diverse officiële metingen de overschrijdingen hebben bevestigd en bovendien gemeenteambtenaren de overlast hebben vastgesteld. Lees de bijdrage van Jonathan Barth, 10 februari 2005⁷.

14. Daarnaast refereert de Rechtbank dus aan een oude uitspraak uit 2012. Inmiddels stelt de Hoge Raad in zijn arrest van 12 januari 2024 (ECLI:NL:HR:2024:25) dat de nationale rechter een gestelde inmenging op het in art. 8, eerste lid, EVRM gewaarborgde recht van een bewoner op eerbiediging van diens woning – een zogenoemd 'artikel 8-verweer'- gedetailleerd dient te beoordelen en het oordeel over dat verweer adequaat moet motiveren. De Hoge Raad overweegt - onder verwijzing naar relevante rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), in het bijzonder de arresten van 8 maart 2022 (nrs. 30391/18 en 30416/18, Faulkner en McDonagh/Ierland) en 17 oktober 2013 (nr. 27013/07, Winterstein e.a./Frankrijk) – dat de nationale rechter nabij de beoordeling of de inmenging op de in art. 8, tweede lid, EVRM vermelde gronden is toegestaan alle aangevoerde relevante argumenten betreffende de evenredigheid van de inmenging in detail dient te onderzoeken en zijn beslissing op het gevoerde verweer afdoende moet motiveren en kenbaar in zijn overwegingen moet betrekken. Het arrest maakt duidelijk dat de nationale rechter een op de individuele zaak toegespitste beoordeling en afweging dient te maken en niet kan volstaan met een meer algemene beschouwing, voor zover het de inmenging in iemands woonrecht betreft.
15. Bovendien oordeelt het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in zijn arrest van 16 januari 2024 (ECLI:CE:ECHR:2024:0116JUD004906612, Nafornta t. Moldavië) in een geschil over een ontruimingsprocedure dat de voorgenomen inbreuk op het verdragsrechtelijk beschermd woonrecht (art. 8, eerste lid, EVRM) niet kan worden gelegitimeerd als geen toereikende belangenafweging heeft plaatsgevonden. Het EHRM overweegt dat de nationale instanties in dit geval niet toereikend hebben gemotiveerd dat de inmenging proportioneel is (dat wil zeggen: in verhouding tot het doel ervan en derhalve 'noodzakelijk in een democratische samenleving' als bedoeld in art. 8, tweede lid, EVRM). Zo voerden de huurders in het kader van de ontruiming aan dat zij meer dan een decennium legaal in hun appartementen hebben verbleven, in dat verband niet alleen huur en onkostenvergoedingen hebben betaald, maar ook aanzienlijke reparaties hebben verricht en laten verrichten die de beheerder van het gebouw jarenlang had nagelaten, maar bovendien geen vervangende woonruimte zouden hebben na de ontruiming. Het EHRM concludeert dat de voorgenomen ontruiming leidt tot een niet-gerechtigde aantasting van het woonrecht van de huurders, als en zo lang een toereikende belangenafweging in het licht van deze argumenten ontbreekt.

Dezelfde redenering kan worden en is opgehangen door GEEN N1 e.a., omdat zij jaren op dezelfde plek wonen zonder extra herrie van luidruchtige evenementen, deze plotseling zouden moeten 'dulden'.

⁷ <https://www.wieringa-advocaten.nl/nl/weblog/2005/02/10/schadevergoeding-door-horeca-overlast/>

Uit het beroepschrift bij de Rechtbank (pagina 9):

'Awakenings vindt plaats op zo'n 200-700 meter afstand van de dichtstbij gelegen woningen. Die woningen waren hier eerder dan het recreatiegebied Spaarnwoude en eerder dan het huidige evenemententerrein, de dance-evenementen kwamen pas later.'

Er liggen ook nog toezeggingen in het fusieconvenant⁸ over hoe te handelen bij het fuseren van gemeente tot wat nu heet Haarlemmermeer. Hierin staat in artikel 9 dat de nieuwe gemeente het bestaande beleid van Haarlemmerliede en Spaarnwoude ten aanzien van recreatiewoningen en verblijfsrecreatie op het grondgebied van Haarlemmerliede en Spaarnwoude voortzet.

Er gold een gevelnorm van 50 dB(A) voor evenementen van de categorie C in het beleid van de voormalige gemeente Haarlemmerliede⁹. Die is onterecht in de loop van de tijd verhoogd in strijd met het beleid. Het beroepschrift (v.a. pagina 22) maakt daar melding van. De Rechtbank doet met dit beroep op toezeggingen niets. Daarmee is de uitspraak ondeugdelijke gemotiveerd.

TRENDBREUK

16. In de rechtspraak is daarnaast een trendbreuk gaande in de beoordeling door de bestuursrechter of een bepaling uit een algemeen verbindend voorschrift (avv) al dan niet onverbindend is en dus bij het nemen van dat besluit buiten toepassing had moeten worden gelaten. Artikel 8:3 van de Awb zou dat immers voorschrijven. De standaardoverweging van uw Afdeling is dat de rechter een niet door de formele wetgever gegeven voorschrift buiten toepassing dient te laten indien dit voorschrift in strijd is met een hogere regeling of een algemeen rechtsbeginsel. De Afdeling concludeert dat een avv-bepaling buiten toepassing moet blijven wanneer het regelgevend orgaan alles overwegende in redelijkheid niet tot vaststelling van de avv-bepaling kon komen. De Rechtbank heeft in zijn uitspraak waar tegen beroep uw standpunt niet eens overwogen en ontbeert dus een deugdelijke motivering.

17. Wij wijzen op uw uitspraak in een andere (huurrecht) kwestie: ECLI:NL:RVS:2020:1155¹⁰ In R.O. 7 is sprake van een zogenoemde exceptieve toetsing.

'Een algemeen verbindend voorschrift dat geen wet in formele zin is, kan door de rechter in een zaak over een besluit dat op zo'n voorschrift berust, worden getoetst op rechtmatigheid. In het bijzonder gaat het daarbij om de vraag of het voorschrift niet in strijd is met hogere regelgeving. De rechter komt tevens de bevoegdheid toe te bezien of het betreffende algemeen verbindend voorschrift een voldoende deugdelijke grondslag biedt voor het in geding zijnde besluit. Bij die indirecte toetsing van het algemeen verbindend voorschrift vormen de algemene rechtsbeginselen en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur een belangrijk richtsnoer, waarbij de toetsing wordt verricht op de wijze als door de Afdeling is uiteengezet in haar uitspraak van 12 februari 2020 (ECLI:NL:RVS:2020:452). Zoals in die uitspraak is overwogen, kan de enkele strijd met formele beginselen als het beginsel van zorgvuldige besluitvorming (artikel 3:2 van de Awb) en het motiveringsbeginsel niet leiden tot het onverbindend achten van een algemeen verbindend voorschrift. Als de bestuursrechter als gevolg van een gebrekkige motivering of onzorgvuldige voorbereiding van het voorschrift niet kan beoordelen of er strijd is met hogere regelgeving, de algemene rechtsbeginselen of het evenredigheidsbeginsel, kan hij het voorschrift wel buiten toepassing laten en een daarop berustend besluit vernietigen.'

⁸ <https://geenn1.nl/downloads/awakenings/beroep/bestuurlijk-convenant-fusie-haarlemmerliede-haarlemmermeer.pdf> (pag. 8, kop Voorwaarden, 1ste alinea)

⁹ <https://geenn1.nl/downloads/awakenings/evenementenbeleid-haarlemmerliede-2014.pdf>

¹⁰ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2020:1155>

18. Uw afdeling zoekt in bovenstaande ook aansluiting bij Artikel 3:4 lid 2 van de AWB: De voor een of meer belanghebbenden nadelige gevolgen van een besluit mogen niet onevenredig zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen. Daartoe roepen wij uw Afdeling in deze ook op. Zie: ECLI:NL:RVS:2022:285¹¹ en ECLI:NL:RVS:2023:772¹²

De doelen uit het beleid in het Uitvoeringsbeleid evenementen Haarlemmermeer 2021 laten zich kort omschrijven met:

‘De gemeente heeft de rol het evenwicht te zoeken tussen levendigheid en leefbaarheid en tussen rust en reuring.’

Allemaal subjectieve belevingswoorden, die de rechten van bewoners op bescherming van het Artikel 8 – Recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven niet teniet kunnen doen. (lid 1: *‘Een ieder heeft het recht op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie’*). In deze casus bood de gemeente deze borging niet en de rechter ook niet. Dat is een schending van verdragsregels, wet en algemene beginselen van behoorlijk bestuur. En leveren een onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat.

19. Bovendien pleit staatsraad A-G Widdershoven met goede redenen om avv’s indringender te toetsen¹³.

‘Een belangrijke rechtvaardiging voor de intensivering van de (exceptieve) toetsing ziet Widdershoven in het gegeven dat veel avv’s door het bestuur worden vastgesteld, dat daartoe niet of in beperkte mate democratisch is gelegitimeerd. Daarbij komt dat het bestuur, doordat zij in toenemende mate vergunningsbevoegdheden is gaan omzetten in algemene regels, de rechter op afstand zet, zolang deze regels alleen via de willekeursluis blijft toetsen. Een indringender toetsing van algemeen verbindende voorschriften draagt bij aan herstel van het evenwicht binnen de Trias.’

In uw uitspraak ECLI:NL:RVS:2023:1367¹⁴ vroeg u in 2023 in een hoger beroep aan staatsraad advocaat-generaal Nijmeijer een conclusie, met de vraag na te gaan op welke wijze de rechter regels van het omgevingsplan kan toetsen in een vergunningprocedure. Deze conclusie draagt bij aan de rechtsontwikkeling. Dit is ook van belang voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet en gelet op onze gronden gemeld over (het ontbreken van) een omgevingsvergunning.

20. Ter ondersteuning: andere Rechtbanken verruimen de mogelijkheid ook: het College van Beroep voor het bedrijfsleven (Cbb) deed zelfs uitspraak over de toepassing van het evenredigheidsbeginsel bij gebonden besluiten. Dat zijn besluiten waarbij het rechtsgevolg meteen volgt uit het wettelijk voorschrift waarop het besluit berust. Bij zulke besluiten geeft het wettelijk voorschrift het bestuursorgaan geen ruimte om nog een belangenafweging in te maken. Ook bij gebonden besluiten kan het nodig zijn om onnodig harde gevolgen van een wettelijk

¹¹ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2022:285>

¹² <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2023:772&showbutton=true&keyword=ECLI%253aNL%253aRVS%253a2023%253a772&idx=1>

¹³ <https://www.toets-online.nl/exceptieve-toets> en <https://pelsrijcken.nl/kennis/afdeling-bestuursrechtspraak-vraagt-advies-over-grenzen-van-toetsing-van-algemeen-verbindende-voorschriften#:~:text=Wat%20is%20exceptieve%20toetsing%3F,hoger%20recht%20of%20algemene%20rechtsb,eginnelsen> en <https://www.raadvanstate.nl/@9059/afdeling/> en <https://www.raadvanstate.nl/@9112/conclusie-staatsraad/>

¹⁴ <https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/@136638/202205212-1-r3/> en <https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/april/conclusie-evidenciecriterium/>

voorschrift te voorkomen. Daarom oordeelt de grote kamer van het CBb dat het evenredigheidsbeginsel ook van toepassing is bij gebonden besluiten¹⁵.

OOK TE BEOORDELEN

21. In R.O 4.5 van de bestreden uitspraak beperkt de Rechtbank Haarlem zich in deze zaak tot de beoordeling van de vraag of de evenementenvergunning en de geluidsvergunning konden worden verleend. De rechtsoverwegingen daarvoor motiveren onbegrijpelijk die keuze.

22. Inzake de ontbrekende omgevingsvergunning of ontheffing Zondagswet (R.O 4.2) stapt de Rechtbank over de gronden van het beroep van GEEN N1 e.a. heen, omdat eisers geen handhavingsverzoek zouden hebben ingediend, of dat er geen ontheffing met een omgevingsvergunning was verleend (laat staan aangevraagd).

Handhavend optreden is in eerste instantie een taak van de overheid. Het bevoegd gezag had de aanvrager van de evenementenvergunning zelf moeten wijzen op het moeten hebben en dus aanvragen van een omgevingsvergunning en/of een ontheffing van de Zondagswet. Zie bijvoorbeeld uw uitspraak ECLI:NL:RVS:2019:2010¹⁶.

Dat de Zondagswet van toepassing is ook relevant omdat in het Uitvoeringsbeleid staat:

‘Op grond van artikel 3 van de Zondagswet is het verboden om op zondagen geluid te maken dat op een afstand van meer dan 200 meter hoorbaar is. Verder bepaalt artikel 4 van de Zondagswet dat het verboden is op zondag voor 13 uur openbare vermakelijkheden te houden, daartoe gelegenheid te geven of daaraan deel te nemen.’

Op grond van bovenstaande kan de burgemeester ontheffing verlenen voor de activiteiten van een evenement die vóór 13.00 uur starten. Dit geldt echter niet voor versterkt geluid en muziek. Dat miskent de rechter.

En natuurlijk is het allereerst de verantwoordelijkheid van de organisator welke besluiten nodig zijn om een evenement te kunnen organiseren, zowel de ruimtelijke als in het evenementen-traject. De tweede verantwoordelijke is in deze zonder meer de gemeente. Dat maakt van het gestelde in R.O. 4.2. een onbegrijpelijke en onjuiste motivering, temeer uit het lokale beleid blijkt dat bij de aanvraag (*hoofdstuk 3 pagina 7*): de organisator ondersteuning krijgt van de gemeente en andere betrokken adviseurs. Ook de vereiste ontheffingen worden benoemd (hoofdstuk 3.2). Eenzijdige voortrekkerij door de gemeente is zondermeer een schending van de Algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder fairplay.

23. Zoals de regeling luidt in de APV gaat de burgemeester alleen over de openbare orde. Niet over de decibellen. Dat de vergunningsverlening door de burgemeester over het geluid een formeel gebrek heeft, maakte de gemeente aan de rechtbank duidelijk met een brief met de mededeling dat ze net hadden ontdekt dat de geluidsontheffing onder het college valt en dat het college ter elfder ure dus ca. 1 week voor de zitting alsnog akkoord heeft gegeven voor de geluidsontheffing. Zeer kort voor de zitting is GEEN N1 e.a. daarvan op de hoogte gesteld. Tijdens de zitting concludeerde de rechtbank met instemming van de juristen van de Burgemeester dat de geluidsontheffing een besluit dient te zijn van het college, en dat dit hiermee zo besloten is tijdens

¹⁵ <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/College-van-Beroep-voor-het-bedrijfsleven/Nieuws/Paginas/-Bestuursrechters-verruimen-de-mogelijkheden-voor-toetsing-aan-het-evenredigheidsbeginsel.aspx>

¹⁶ <https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/@115979/201806166-1-a3/>

de zitting. Een 'onder onsje' tussen de rechter en de gemeente dat een onbevoegd besluit 'goed praat'. Een bewijs, dat het College dit 'besluit' achteraf heeft afgezegd, ontbreekt echter.

Deze Rechtbank Haarlem neemt dus voor waar aan dat het onbevoegd door de burgemeester genomen besluit (de ontheffing op de geldende geluidsnormen) ver achteraf bevoegd genomen was (R.O. 4.1.). Dan is het standpunt van de Rechtbank in R.O. 4.2 onbegrijpelijk en inconsequent, Immers: Awakenings 2022 vond plaats op 16 en 17 april in Spaarnwoude Houtrak Halfweg. De datum van de vergunning is van 18 maart 2022. Datum bekendmaking was 23 maart 2022.

GEEN N1 e.a. wordt het ontbreken van een handhavingsverzoek tegengeworpen, terwijl dus Awakenings al voorbij was en de bezwaartermijn op het besluit nog zelfs liep en die bezwaarprocedure juist gericht was op onrechtmatig handelen van de organisator, op basis van een onrechtmatig besluit van de gemeente.

Voorgaande handelwijze is een onterechte bevoordeling van een van de rechtspartijen in het geding, waarmee de gemeente en de rechter het fairplaybeginsel, art. 6 EVRM en equality of arms schendt.

DE CUMULATIE VAN HET GELUID

24. Ook R.O. 4.3 van de uitspraak heeft een gebrek omdat de Rechtbank Haarlem in het bestemmingsplan slechts leest dat een evenement van de grootte van het Awakenings Festival op deze locatie mogelijk is en dat bij de vaststelling van het bestemmingsplan rekening gehouden zou zijn met het feit dat deze locatie onder Schiphol ligt en dus ook met de stapeling van geluiden. Gelet op al het voorgaande is die stelling van de Rechtbank ongemotiveerd, nu de Rechtbank ondanks 'dat eisers hier niet mee eens zijn' geen blijk geeft van enige toetsing op de rechtmatigheid van de bewuste regeling, laat staan in de uitwerking daarvan ten opzichte van GEEN N1 e.a. in het bijzonder.

25. Nog afgezien van de opmerkingen in het beroepschrift over cumulatie in o.a. hoofdstuk 8 van het beroepschrift bij de Rechtbank gaven de eisers slechts aan:

Omdat het omgevingslawaai onduidelijk wordt, legt de regering Schiphol een krimpscenario op. Tegelijkertijd vergroot onze burgemeester met vergunningen als die van Awakenings juist de overlast voor bewoners. De omgevingswet adviseert rekening te houden met de cumulatie van omgevingsgeluid maar niets wijst erop dat de burgemeester dit meeweegt.

GEEN N1 e.a. herhalen het nogmaals:

'Helaas gaat de hoeveelheid geluid van Awakenings ook niet op in het aanwezige omgevingsgeluid, integendeel, de geluidsoverlast van Awakenings komt er bovendien en overheerst alles.'

De redenering van de Rechtbank slaat dan de plank mis, nu Schiphol nog moet gaan minderen geeft ook de rechter ongezien alle en nog meer geluidsruijme aan Awakenings.

Zelfs de Provincie Noord-Holland verwijst op haar website naar Schiphol in het rapport 'Bouwstenen voor Hinderbeleid'¹⁷ dat in 2022 in hun opdracht is uitgevoerd. Hierin licht de

¹⁷ noord-holland.nl/Onderwerpen/Verkeer_vervoer/Luchtvaart/Geluidbewust_ontwikkelen/Documenten/Onderzoeksrapport_Bouwstenen_hinderbeleid_2022.pdf

onderzoeker in een korte notitie 'De maat is vol'¹⁸ toe, hoe om te gaan met de (geluids)omgevingskwaliteit in een zwaar belaste omgeving. Hiervoor wordt de metafoor van de druppel die de emmer doet overlopen gebruikt:

'Wat voorkomt is dat mensen rondom Schiphol niet zozeer klagen over de vliegtuigen (hoewel dat vaak genoeg gebeurt), maar juist over festivals of andere zaken die voor hen de spreekwoordelijke druppel zijn. De emmer zit al vol door de constante belasting van vliegtuigen en dan ook nog een festival! "Nu is de maat vol!".'

'Wat als het even kan voorkomen moet worden, is om bewoners in een zwaar belast gebied verder te belasten.

'Zonder overcompensatie en zonder dat de belasting en de klachten serieus genomen worden zal de weerstand sterk toenemen.'

En zelfs de organisator erkent dat de overlast van Awakenings gekwalificeerd wordt als (zeer) ingrijpende overlast:

'[...] dat door het gebruik van de route langs uw huis / afhekken, een beperking / overlast aanwezig is voor bewoners, het geluid bij uw woning luid is¹⁹, u vanwege leeftijd geen vrijkaarten wenst en ook geen weekend weg kan en biedt hiertoe een eenmalige compensatie aan van EUR 200,- per persoon per festivaldag, met een totaal van EUR 800,-.'

26. Gelet op al het voorgaande is het standpunt van de Rechtbank in R.O. 4.4. van de uitspraak onbegrijpelijk, onjuist dan wel te kort door de bocht. De inhoud van beleid zou volgens de Rechtbank in deze procedure niet (opnieuw) kunnen worden getoetst en alleen moeten worden beoordeeld of de burgemeester het beleid (juist) heeft toegepast. Dat staat dus haaks op hetgeen GEEN N1 e.a. naar voren brengt in de punten ten aanzien van de toepassing van Europees recht en de (exceptieve) toetsing en de nadelige uitwerking van die lagere regelgeving ten aanzien van bewoners voor wie GEEN N1 e.a. het beroep hebben ingesteld. Die stappen slaat de Rechtbank dus onterecht over.

DE GELUIDSONTHEFFING

27. In R.O. 5 t/m 5.4 gaat de Rechtbank dus alleen in op de slaafse toepassing van regelgeving inzake het geluid, zonder rekening te houden met de effecten van de overlast voor bewoners. Slechts verwijzen naar een discretionaire bevoegdheid van het college en het herhalen van opgeschreven lokaal beleid in het Uitvoeringsbesluit is dan onvoldoende. Zeker nu 'standaardmatig' de maximale grens wordt gehanteerd, ongeacht de merites van de zaak.
28. De koppeling die de Rechtbank maakt in R.O. 5.3. met artikel 4:84 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) in het bijzonder ten aanzien van het 'tenzij dat voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen' en dat het college in beginsel de in het beleid genoemde geluidsnorm 'moet' hanteren, is te kort door de bocht.

¹⁸ geenn1.nl/downloads/awakenings/de-geluidmaat-is-vol.pdf (in de eerste link in de notitie zit een fout, de juiste link is: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Verkeer_vervoer/Luchtvaart/Geluidbewust_ontwikkelen/Documenten/Onderzoeksrapport_Bouwstenen_hinderbeleid_2022.pdf)

¹⁹ <https://geenn1.nl/downloads/awakenings/beroep/afspraken-awakenings-zuiderweg-halfweg-2019.pdf>

29. Bewoners wilden met de bezwaarprocedure en beroepsgronden bij de Rechtbank ook bereiken dat de gemeente Haarlemmermeer een evenementenbeleid hanteert dat beter aansluit bij de huidige tijd.
30. Nu ligt dus voor een beleid (uit 2021), dat hooguit opgepoetst is, maar waarin inhoudelijk geen noemenswaardig aanpassingen staan tegenover het al magere, zo niet ontbreken van beleid van 2015²⁰ om (geluids-)overlast te voorkomen. Hoewel dit nergens uit blijkt zou dat beleid volgens de Rechtbank gebaseerd zijn op de Nota Limburg. Onjuist is dan ook de motivering van de Rechtbank met (ook hier weer) een heel oude uitspraak uit 1976 waarbij 70 dB(A) als een aanvaardbare norm wordt bevonden. Echter in steden waar de Nota ook gehanteerd wordt, zijn er ook vergunningen die een lagere norm voorschrijven. Zie: ECLI:NL:RVS:2010:BL6208²¹ waarbij:

‘De burgemeester heeft dan ook in redelijkheid geluidgrenswaarden van onderscheidenlijk 70 dB(A) voor de dagperiode tussen 13.00 en 19.00 uur en 65 dB(A) voor de avondperiode tussen 19.00 en 22.00 uur aan de onderhavige vergunning kunnen verbinden. Daarbij geldt dat, zoals de voorzieningenrechter met juistheid heeft overwogen, onder meer naar aanleiding van de door [appellanten] ingediende zienswijzen, het muzikale gedeelte van het evenement, dat oorspronkelijk buiten zou plaatsvinden, naar binnen is verplaatst.’

Of de bijgevoegde uitspraak van de Rechtbank Amsterdam zaaknummer: AMS 16/4941de voorzieningenrechter van 2 augustus 2016²² waarin Stichting Pluk de Nacht pleit voor hogere dB-waarden in de nacht vanwege een hoger drankomzet en niet krijgt. Het besluit van de gemeente blijft in stand:

‘Verweerder heeft in het bestreden besluit gesteld dat doordeweeks licht versterkte muziek (achtergrond muziek) mag worden gedraaid. Dit houdt in dat het equivalente geluidsniveau veroorzaakt door het ten gehore brengen van versterkte muziek of door andere activiteiten gemeten op de gevel van de omliggende woningen niet meer dan 45 dB(A) mag bedragen en de lage tonen niet meer dan 55 dB(C)’.

Na 1976 sneuvelen dus bij de Rechtbank afgegeven vergunningen. Wij wijzen u bijvoorbeeld ook op de uitspraak van de Rechtbank Limburg: ECLI:NL:RBLIM:2017:3614²³. O.a. verklaarde de Rechtbank het beroep tegen de evenementenvergunning gegrond, gelet op het deskundigenbericht van de Stichting Advisering bestuursrechtspraak (de StAB):

‘De Rechtbank overweegt dat de burgemeester bij één van de maatgevende woningen van eisers, waarbij maximaal toegestane geluidniveaus zijn opgetreden, geen onderzoek naar gevelwering heeft gedaan en ook geen technische maatregelen en voorzieningen heeft getroffen om de geluiduitstraling op die woning aan te passen, terwijl dit mogelijk was. Hierdoor kan er niet van worden uitgegaan dat ter plaatse aan de gestelde dB(A) grenswaarde kon worden voldaan en dat de redelijkerwijs te nemen technische maatregelen zijn getroffen om met inachtneming van de gewenste bedrijfsvoering de geluidhinder te minimaliseren. De Rechtbank oordeelde tevens dat de burgemeester bij de vergunningverlening in 2015 had moeten motiveren waarom de gestelde dB(C) geluidnorm geen onaanvaardbare hinder in de woningen oplevert en daarbij het belang van de vergunninghouder bij de aangevraagde activiteit (het muziekspectrum) af te wegen tegen de belangen van omwonenden.’

²⁰ <https://geenn1.nl/downloads/awakenings/uitvoeringsbeleid-evenementen-haarlemmermeer-2015.pdf>

²¹ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2010:BL6208>

²² <https://geenn1.nl/downloads/awakenings/uitspraak-pluk-de-nacht-vs-amsterdam.pdf>

²³ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBLIM:2017:3614>

Ook de uitspraak van uw Afdeling ECLI:NL:RVS:2018:4081²⁴ waarbij de vergunningaanvrager bot ving op de vastgestelde lage dB-en:

R.O. 12.2: *'Uit het geluidrapport van Westerveld Advies van 23 juni 2015 kan worden afgeleid - hetgeen het college en Air Events ook hebben gesteld - dat bij de woning van [appellante sub 3] met name in de avondperiode een geluidniveau van ongeveer 52-53 dB(A) optreedt vanwege het evenement. Gelet hierop is het aannemelijk dat [appellante sub 3] ter plaatse van haar woning gevolgen van enige betekenis ondervindt. Of wordt voldaan aan de geluidnormen van de nota Evenementen is daarbij niet bepalend. Evenmin is bepalend dat het evenement slechts een beperkt aantal dagen duurt en de geluidniveaus fluctueren.'*

31. Bovendien hebben GEEN N1 e.a. bij de Rechtbank gewezen op het feit dat 'De Nota Limburg' uit gaat van binnenwaarden met de ramen en deuren gesloten. Daarbij merken eisers nogmaals op dat dit achterhaald is met de zomerse temperaturen van tegenwoordig en de noodzaak van ventilatie(roosters) in verband met corona en geïsoleerde woningen. Dit standpunt wordt onderkend door het geluidbeleid 2016 in Amsterdam waarin staat:

Voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat is nachtrust van essentieel belang. In dat verband is belangrijk dat geslapen kan worden met geopend raam bij een aanvaardbare geluidbelasting. Het merendeel van de bevolking wil, vooral in de zomer (ca. 80%), met open raam slapen. Dit wordt met de warmere zomers steeds meer van belang²⁵.'

32. Zoals U in uw uitspraak: ECLI:NL:RVS:2012:BW7625²⁶ opmerkte in R.O. 2.5.1.:

'De Nota (Limburg) is geen algemeen verbindend voorschrift en het college is niet gehouden die bij zijn beoordeling van de aanvraag om een ontheffing krachtens artikel 4.1.6, tweede lid, van de APV te betrekken, nu geen bepaling uit de APV daarnaar verwijst. Evenmin is in het evenementenbeleid verwezen naar de Nota.'

33. Ook in het gehanteerde Uitvoeringsbeleid staat nergens die verwijzing naar de Nota Limburg (hoofdstuk 4.2). Bovendien meldt de tekst dat het maximale geluidsnormen voor evenementen zijn. Het is dan onbegrijpelijk dat de rechter de link met de Nota Limburg legt en niet nader ingaat op de gehanteerde geluidsnormen zelf.

34. De gemeente Haarlemmermeer verwijst voor het aanvragen van de geluidsontheffing naar de Omgevingsdienst. De Omgevingsdienst behoort dan op basis van het beleid van de gemeente op die aanvraag te adviseren. Dat doet de Omgevingsdienst niet, want de Nota van Limburg wordt kennelijk door hen bij deze ontheffingsbeoordeling betrokken. Dat staat dus haaks op de hierboven aangehaalde uitspraak:

De Nota (Limburg) is geen algemeen verbindend voorschrift en evenmin is in het evenementenbeleid verwezen naar de Nota.'

Zo staat ook in het aanvullende beroepschrift bij de Rechtbank (pagina 26):

'Het argument van de ODNZKG dat zij altijd standaard meteorcorrectie toestaan. Dit is onjuist omdat diezelfde ODNZKG in Amsterdam meteorcorrectie standaard niet toestaat. In ons gesprek bleek dat zowel de ODNZKG als de evenementencoördinator niet ervan op de hoogte waren dat het beleid meteorcorrectie niet toestond. Hier is dus zeer onzorgvuldig mee omgegaan.'

²⁴ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2018:4081>

²⁵ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2016-127711.pdf>

²⁶ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2018:4081>

Uitvoerig staan in het beroepschrift en de aanvulling daarop, andere argumenten dat het advies van de ODNZKG over de geluidsnormen te mager is, tekortschiet en in deze niet te gebruiken is. Onjuist is dan ook dat de Rechtbank daar geen aandacht aangeeft in de uitspraak. Dat is een motiveringsgebrek.

35. Feitelijk hebben GEEN1 e.a. in de bezwaar- en beroepsfase steeds aangegeven dat er regels ontbreken om tot een goede vergunning over te gaan. Ze brachten nog het standpunt van de Omgevingsdienst²⁷ in: *'Hoe kunt u als ondernemer/organisator nu zelf inschatten of de muziek niet te hard staat? Een vuistregel hiervoor is: als de muziek bij de dichtstbijzijnde woning te horen is, dan staat de muziek zeker te hard.'*

De burgemeester geeft zelf aan de overlast van de bassen niet te kunnen stoppen omdat er geen toetsingskader is voor de bassen. De burgemeester is verantwoordelijk voor een goede ruimtelijke ordening en een aanvaardbare woon- en leefomgeving. De gemeente had ook de vergunning kunnen weigeren, want als het niet past, dan past het niet. Maar dat doet de gemeente dus niet en 'verzint ter plekke' wat hen en de organisator goeddunkt. Dat is onbehoorlijk bestuur. De Rechtbank onderkent dat niet eens en 'herhaalt' slechts hetgeen dat de vergunningverlener te berde brengt.

In de Zienswijzennota van de Haarlemmermeer bij het concept Uitvoeringsbeleid staat nota bene: *'Wél zal er in de toekomst meer worden afgestemd met omwonenden om tot verbeterde afspraken te komen. De gemeente heeft in dit proces de regierol, maar de verantwoordelijk ligt bij de organisator.'*

Een holle frase blijkt, een belofte die niet waargemaakt is, want hoewel bewoners openstaan voor dit overleg, heeft Awakenings 2022 helaas plaatsgevonden zonder overleg met bewoners.

Juist het ontbreken van regels maakt het zelfs onmogelijk een redelijk evenwicht te zoeken tussen levendigheid en leefbaarheid en tussen rust en reuring. Dat staat immers in de Uitvoeringsnota (beleid Haarlemmermeer). Kennelijk geldt voor de burgemeester dat het belang van de bezoeker te allen tijde voorop staat, terwijl het belang van de bewoners er volgens de burgemeester dus niet toe doet. Ook op dit punt is de uitspraak van de Rechtbank gebrekkig en ondeugdelijk gemotiveerd.

GEEN N1 e.a. herhalen hier uitdrukkelijk hetgeen in het aanvullend beroepschrift bij de Rechtbank (*pagina 11*) uitvoerig staat beschreven welke impact het evenement heeft:

'Die 95 dB(C) geldt ook bij Awakenings met 60-70 dB(A) op de gevel en een verschil van 25-35 dB tussen dB(A) en dB(C). Het meetresultaat uit 2018²⁸ bevestigt dit. Met westenwind zullen de waarden op de meetlocatie nog hoger zijn. Uitgaande van het advies van STAB kan er bij Awakenings niet gemotiveerd worden dat er sprake zou zijn van een aanvaardbare situatie.'

36. De Rechtbank gaat in haar oordeel voorbij aan het gegeven dat met het toestaan van de maximale geluidswaarde van 70 dB(A) op de gevels, de grenzen van het duldbare daadwerkelijk wordt overschreden doordat het verschil tussen de dB(A) en de dB(C) op de dichtbij gelegen gevels minstens 25 dB is. De fictieve dB(C)-norm komt dus uit op minimaal 95 dB(C). Niet wordt door de Rechtbank in haar uitspraak ingegaan op het feit dat de woonarken en woonwagens op een

²⁷ <https://ozhz.nl/themas/geluid/horeca>

²⁸ <https://geenn1.nl/downloads/awakenings/geluidsrapportage-awakenings-grafiek-zijkanaal-f-west-33-zaterdag-30-juni-2018.pdf>

afstand circa 200 -700 meter liggen, een lichte bouw hebben, daarmee een slechte geluidswering, en vaak dubbelglas ontbreekt.

ONDULDBARE HINDER

37. In de uitspraak van uw Afdeling ECLI:NL:RVS:2019:2346²⁹ gaat het wel degelijk over definieerbare onduldbare hinder:

R.O. 4.3: *'Het oordeel of geluidshinder onaanvaardbaar is, is afhankelijk van het antwoord op de vraag of de burgemeester aan de belangen die zijn gediend met de activiteit die dat geluid veroorzaakt, redelijkerwijs doorslaggevend gewicht heeft kunnen toekennen.'*

En R.O. 4.4: *'De vergelijking die de burgemeester maakt met de situatie van Pride Amsterdam 2017, volgt de Afdeling niet. De Muziekboulevard of de kermisfeesten laten zich naar het oordeel van de Afdeling moeilijk vergelijken met Pride Amsterdam, gelet op de unieke en internationale relevantie van dit laatste evenement en de maatschappelijke waarde ervan. Daarbij komt dat de normen in het Evenementenbeleid de norm van 95 dB(C) op de gevel van woningen die bij Pride Amsterdam 2017 werd gehanteerd, overschrijden. Ook vinden in Oss, anders dan in Amsterdam, de evenementen in de hoogste categorie tien dagen per jaar op een en dezelfde locatie plaats.'*

En R.O. 4.5: *'Een binnenwaarde van 65 dB(A), in combinatie met de negen vergunde evenementendagen op dezelfde locatie en - in het geval van de kermis - tot 01.00 uur en soms zelfs tot 02.00 uur 's nachts, is naar het oordeel van de Afdeling aan te merken als onaanvaardbare geluidshinder. De burgemeester heeft bij de afweging van de belangen geen doorslaggevend gewicht mogen toekennen aan de belangen van de stad Oss en de horeca bij het organiseren van deze evenementen met deze geluidsniveaus voor dit aantal dagen. Daarbij klemt nog temeer dat de burgemeester zich wat de gevelisolatie van de woning aan de Eikenboomgaard 11 op onjuiste veronderstellingen heeft gebaseerd. Zoals uit tabel 6.3 in het geluidsonderzoek van DPA Cauberg-Huygen B.V. volgt, is de gevelgeluidswering voor de Eikenboomgaard 11 slechts berekend op 21-22 dB(A) in de woonkamer en 17-18 dB(A) voor de slaapkamers aan de voorzijde van de woning. De binnenwaarde van 65 dB(A) wordt dan niet gehaald.'*

Eisers menen dat die afweging onvoldoende is gemaakt dan wel in het geheel niet. Dat komt ook door het standaardmatig afwerken van het uitgifteproces van evenementvergunningen waarbij alle aandacht uitgaat om het de aanvrager naar zijn zin te maken (u vraagt/wij draaien) waarbij organisatoren worden behandeld als klant. Ook is onterecht dat de Rechtbank geen aandacht heeft voor de argumenten van GEEN N1 e.a.

38. GEEN N1 e.a. hebben het noodzakelijk geacht om een onafhankelijk deskundige in te schakelen, te weten ing. E. Roelofsen, directeur van de Nederlandse Stichting Geluidshinder. Deze deskundige heeft meerdere rapportages opgesteld die zijn ingebracht in de bezwaar- en beroepsprocedure. Met de conclusies en aanbevelingen van de deskundige is, blijkens de uitspraak, niets gedaan. De Rechtbank lijkt slechts waarde te hebben gehecht aan de adviezen en bijdragen van de deskundigen van de zijde van de gemeente Haarlemmermeer (burgemeester/college). Op dit punt is de uitspraak van de Rechtbank aldus gebrekkig en ondeugdelijk gemotiveerd.

39. De voornaamste grief is het standpunt van de Rechtbank dat geen sprake is van onduldbare hinder. Ondanks de inbreng van een deskundigenrapport, van de Nederlandse Stichting Geluidshinder (NSG) met de titel 'Nadere duiding ISO-R 1996 / Duldbare hinder of niet'³⁰, (h)erkent

²⁹ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2019:2346>

³⁰ <https://geenn1.nl/downloads/awakenings/beroep/nadere-duiding-iso-r-1996-duldbare-hinder-of-niet.pdf>

de Rechtbank niet dat er een objectief criterium is voor ondukbare hinder en daarmee ook niet dat ondukbare hinder strijdig is met artikel 8 van het EVRM. GEEN N1 e.a. doen hierbij uitdrukkelijk beroep op het deskundigenrapport van de NSG. Daarin wordt uitvoerig ingegaan op de Nota 'Evenementen met een luidruchtig karakter' uit 1996. Een handreiking voor gemeenten.

Voor het kwalificeren van de mate van hinder, gerelateerd aan het overschrijden van de norm c.q. van het referentieniveau, is als kader in deze Nota aansluiting gezocht bij de veel gehanteerde ISO-Recommendation R-1996 (mei 1971). Uitgaven van het ISO zijn van zeer hoog technisch en wetenschappelijk niveau. Ook zoekt de Nota aansluiting bij onderzoeken van de Interdepartementale Commissie Geluidhinder (ICG) naar de invloed van lawaai op de spraakverstaanbaarheid. Uitgaven van de ICG zijn van zeer hoog technisch en wetenschappelijk niveau.

Daaruit blijkt een maximum grens te bepalen. Bij overschrijding daarvan is sprake van een zo ernstige aantasting van het woon- en leefklimaat, dat hier de grens zou moeten liggen van wat in redelijkheid van een omwonende gevraagd kan worden te accepteren, en wat daarom kan worden gezien als de grens waarboven een geluid als 'ondukbbaar' kan worden gekwalificeerd volgens de ISO-R 1996. Deze conclusie wordt daarnaast ook onderschreven door de Nederlandse Stichting Geluidshinder.

Concluderend kan dus worden gesteld dat het duiden van 'ondukbbare hinder' met als kader de ISO-R 1996 wel degelijk goed onderbouwd is vanwege de technische en wetenschappelijke context waarbinnen de ISO opereert. Het begrip 'ondukbbaar' is dan ook wetenschappelijk onderbouwd.

Voorgaande staat dan ook met goede redenen haaks op een eerdere standpunt van uw Afdeling in uw uitspraak ECLI:NL:RVS:2016:1245³¹ (R.O. 7.2) als zou niet op objectieve gronden vast te stellen zijn wanneer een omwonende als [partij] ondukbbare geluidshinder ondervindt.

Het standpunt van de Rechtbank, dat het college had kunnen afzien van een locatie-specifiek onderzoek, omdat daartoe geen aanleiding was, staat dan haaks op bovenstaande wettenschappelijke conclusie. Niet willen weten, terwijl GEEN N1 e.a. daartoe gronden aandragen, maakt dat GEEN N1 e.a. niet gehoord worden in hun bezwaar- en beroepsgronden. Dat maakt ook hier een schending van fairplay en algemene beginselen van behoorlijk bestuur (R.O 6.2).

40. Ook gaat de Rechtbank voorbij aan het gegeven dat volgens vaste jurisprudentie iedere woning afzonderlijk (feitelijk) bekeken moet worden o.a. in uw uitspraak van Solar 201704403/1/A1 van 8 augustus 2018. Dat is hier nagelaten.
41. Tevens onderkent de rechter de belangen van de woonbootbewoners niet. Hoewel zij beschermd worden door het bestemmingsplan ter plekke, zou plotseling (het ontbreken van enig) 'beleid' die bescherming terzijde kunnen schuiven.
42. Het is dan ook onterecht dat de Rechtbank helemaal geen aandacht geeft aan de recente jurisprudentie van uw Afdeling inzake Solar. Dat gaat over ruimtelijkheid, ook daar waar het woonboten en woonwagens betreft, of het hanteren van een langere meetduur dan 1 minuut, of eindtijden en hoeveelheid (lagere) dB-en waarbij kaders zijn opgesteld om slaapverstoring bij omwonenden te voorkomen en een aantal woningen op zeer korte afstand van geluidsbron is gelegen. Of de inbreng over luidheid en hinder, of zowel dB(A) en dB(C) hanteren. Alles waarmee de rechtbank niets mee doet.

³¹ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2016:1245>

43. De burgemeester doet voorkomen dat de vergunning op basis van specifieke vereiste voorwaarden de geluidsoverlast toestaat. Maar zowel het Uitvoeringsbeleid als de uitvoering zelf stellen alleen maar een maximale gevelnorm in dB(A) terwijl de duidelijk en langdurig aanwezige lage bastonen de grootste overlast geven. Dit leidt tot een praktijk van 'als het niet voorgeschreven staat dan hoeft het niet'.

De Rechtbank in R.O. 6.3. neemt dan ook onterecht voor waar aan dat een aantal specifieke voorschriften opgenomen in de geluidsvergunning, ervoor moeten zorgen dat geluidshinder van lage bastonen voor omwonenden wordt beperkt. Onbewezen blijft echter de effectiviteit van die maatregelen. Zie met name het aanvullend beroepschrift voor de Rechtbank, over wat wel gaat werken, zoals het affilteren van lage tonen inclusief de 40Hz. Het is dan ook onfatsoenlijk dat de Rechtbank zich aansluit bij de mening van het college dat:

'het onontkoombaar is dat omwonenden bij een categorie C-evenement als Awakenings enige mate van geluidsoverlast ondervinden en het college van omwonenden in redelijkheid mag verwachten dat zij in het kader van evenementengeluid enige in tijd en duur beperkte overlast dulden.'

Bovendien, ongeacht of het Awakenings op die locatie maar één keer per jaar plaatsvindt, een duur heeft van maximaal twee aaneengesloten dagen en een eindtijd heeft van 23.00 uur, blijft in deze sprake van objectief wettenschappelijk vast te stellen onduidbare hinder. Daar gaat deze Rechtbank onterecht aan voorbij. Ook dat de Rechtbank ten onrechte onbesproken laat of de burgemeester/het college onderzoek had moeten doen naar de gevelwering en technische maatregelen en voorzieningen had moeten treffen. GEEN N1 e.a. menen dan ook dat hiermee rekening gehouden had moeten worden in de afgifte van de evenementenvergunning. Hinder doet afbreuk aan het woongenot; onduidbare hinder nog veel meer.

44. In R.O. 6.5. onderbouwt de Rechtbank dan ook foutief uitspraken alsof onduidbare hinder niet objectief is vast te stellen. Daartegen komt GEEN N1 e.a. dan ook uitdrukkelijk tegen in beroep.
45. De beoordeling van die belangafweging door de Rechtbank is ook ondeugdelijk nu voorbij gegaan wordt aan de uitspraak van 11 mei 2016 (ECLI:NL:RVS:2016:1245), waarin uw Afdeling duidelijk aangeeft dat de burgemeester in ieder geval de belangen van de bewoners moet afwegen tegen de belangen die zijn gediend met het evenement. In die uitspraak volgt u de Rechtbank in die kwestie waarbij:

'[...] de omstandigheid dat de grens van onduidbare hinder wordt overschreden niet in het kader van een belangafweging (als ook hier aan de orde) ter zijde kan worden geschoven om voorrang te verlenen aan andere belangen, zoals het vermeende maatschappelijk belang bij het organiseren van evenementen.'

ANDERE IN ACHT TE NEMEN REGELINGEN

46. Over de evenementenvergunning betoogt de Rechtbank in R.O. 9.2 dat een vergunning alleen geweigerd zou kunnen worden op grond van artikel 1.8. en verwijst in noot 6 daartoe naar twee uitspraken, waarvan onbegrijpelijk een arbeidsrechtelijk is en de ander van de Rechtbank Zwolle. Echter in artikel 1.8 van de APV van Haarlemmermeer³² staat:

'Een vergunning of ontheffing kan in ieder geval worden geweigerd in het belang van [...]

³² https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR659230/1#hoofdstuk_1

47. Voorgaande laat open dat er andere rechtsregels (wetten en verdragen) bij een vergunningverlening betrokken kunnen en moeten worden. Zo betreft de Rechtbank wel of het evenement planologisch gezien toelaatbaar is en haalt dan het bestemmingsplan aan (R.O. 10 1) en gaat daarbij onterecht van de vooronderstelling uit dat een bestemmingsplan niet toetsbaar is bij de rechter (zie onze opmerkingen in het begin van dit beroepschrift). De Rechtbank laat dan wel weer wel na of er naast de evenementenvergunning ook nog een omgevingsvergunning nodig is. Daar beroepen GEEN N1 e.a. zich nadrukkelijk op.
48. In een uitspraak van de Afdeling van 21 november 2018 blijkt dat een planregel in een bestemmingsplan over evenementen goed moet specificeren hoeveel en welk type evenementen worden toegestaan. De effecten van wat er maximaal mogelijk wordt gemaakt, moeten immers ook onderzocht kunnen worden.

In het door de Rechtbank aangehaald Bestemmingsplan staat slechts:

(Uit de bob:) 'In het kader van de goede ruimtelijke ordening, het toetsingskader bij het opstellen van bestemmingsplanregels, is bepaald dat per jaar maximaal 5 evenementen, niet zijnde een circus, mogen worden gehouden met maximaal 50.000 bezoekers per evenement die ieder maximaal 2 dagen mogen duren, exclusief op- en afbouw van materialen op de locatie.'

Let wel: gedurende bijna 4 weken wordt de Houtrak afgesloten voor het opbouwen en afbouwen van Awakenings.

In het Bestemmingsplan staat NIETS over geluid, niets over dat het terrein een netwerk Nederland (NNN) gebied is en de daarbij vereiste natuurregels en niets over de mobiliteit (de omgeving is niet ingericht op zoveel bezoekers).

Wel staat in het Bestemmingsplan Artikel 10 en in het bijzonder 10.4 (Specifieke gebruiksregels) naast de beperking van maximaal 50.000 bezoekers op het evenemententerrein, ook een regeling bij strijdig gebruik (10.4.3). Awakenings plaatst tenten (10.4.3 b: het plaatsen of geplaatst hebben van tenten, toercaravans, vouwwagens, of kampeerauto's tussen 22.00 uur en 06.00 uur);

Ook een regeling Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden (10.6)

Uit niets blijkt dat de beperkingen die daarin vermeld staan ook maar in overweging zijn genomen voor Awakenings.

49. De uitspraak ECLI:NL:RBOBR:2023:3908³³ meldt dat het college voor een evenement wel een evenementenvergunning, maar geen omgevingsvergunning voor het gebruik van gronden of bouwwerken in strijd met het bestemmingsplan had afgegeven. Dat laatste had wel moeten.

50. Inzake een benodigde Natuurvergunning wijzen wij u op de uitspraak van uw afdeling ECLI:NL:RVS:2023:4534³⁴ in R.O. 6.4. staat:

'In de uitspraak van vandaag, ECLI:NL:RVS:2023:4471, heeft de Afdeling overwogen dat de exploitatie van het VTE-terrein en de daar georganiseerde evenementen moeten worden aangemerkt als één project in de zin van de Wnb. Dit betekent dat de gevolgen daarvan voor Natura 2000-gebieden tezamen moeten worden beoordeeld. Dit heeft de Rechtbank niet onderkend.'

³³ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBOBR:2023:3908>

³⁴ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2023:4534>

De vereiste beoordeling van het project in zijn geheel heeft in deze procedure over de aanvragen om verlening van een omgevingsvergunning niet plaatsgevonden. In de vergunningverlening ontbreekt duidelijkheid over het toepassen van de natuurregels, er zijn niet eens stikstofberekeningen gemaakt voor het evenement. Dit betekent dat onvoldoende is onderzocht of sprake zal zijn van een toename van de stikstofdepositie in de omgeving, waardoor significante gevolgen niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. De burgemeester/ het college heeft dus dit onderdeel niet deugdelijk gemotiveerd.

Afsluiten van het park voor – als we ons beperken tot Awakenings – 4 weken (inclusief opbouw) in de drukste tijd van het jaar, voldoet niet aan de maatschappelijke behoefte van (lokale) inwoners.

Daarnaast wordt schade aan de natuur altijd ontkend door de organisatoren en het Recreatieschap. Maar na afloop van Awakenings ligt De Houtrak er gehavend bij. Het uitgangspunt voor de NNN is dat de te beschermen natuurwaarden niet aangetast worden.

Wij verwijzen naar het beroepschrift bij de Rechtbank punt 2.5 en hoofdstuk 11 (*v.a. pagina 38*) en het aanvullend beroepschrift punt 56-60 (*v.a. pagina 14*) waarin uitgebreid hierop wordt ingegaan en dat door de Rechtbank ongemotiveerd wordt voorbijgegaan.

De milieu- en natuurbelangen waar GEEN N1 e.a. zich op beroepen hadden daarom juist wel bij de vergunningverlening betrokken moeten worden en daarom ook het beroep op het Verdrag Aarhus.

DE EVALUATIES OVER AWAKENINGS

51. Het voorgaande gesignaleerde gebrek in het bestemmingsplan bestaat ook tegen de redenering die de Rechtbank ophangt in R.O. 10. Hetgeen de burgemeester naar voren bracht in 10.2. over alle (eenzijdige) voorbereidingen met de aanvrager van de vergunning, verschoont hem/haar niet. Papier is geduldig en de signalering die GEEN N1 e.a. afgeven op grond van het verloop van eerdere versies van Awakenings maakt niet dat het wel goed zit met de borging van de openbare orde en veiligheid rondom het Awakenings Festival.

Dat er desondanks sprake zou zijn van een risico of overlast acht de Rechtbank onvoldoende onderbouwd door GEEN N1 e.a., terwijl in het beroepschrift bij de Rechtbank in punt 10 voldoende argumenten benoemd zijn, zoals:

'Bewoners worden geconfronteerd met overal schermen langs wegen en groen, verkeersregelaars die de boel nodeloos ophouden en files waardoor bewoners niet bij hun huis kunnen komen. De laatste jaren zijn er zelfs files op de N200 ontstaan waar touringcars midden op de weg stoppen om hun passagiers te laten instappen, taxi's die bezoekers ophalen op plekken die daar niet voor zijn bedoeld, felle lampen die dominant aanwezig zijn op plekken waar ze geen enkele functie hebben, lampen die ontbreken op plekken waar ze wel nodig zijn. Bewoners voelen zich vervreemd en onveilig in hun eigen woonomgeving.'

'Van dienstdoende beveiliging- en ambulancemedewerkers die tijdens de evenementen ter plekke zijn, weten wij dat er intern gesproken wordt over de grote veiligheidsrisico's die hier genomen worden, en hulpverlening die bewoners mogelijk niet zal kunnen bereiken. Bij een calamiteit is er kans dat bewoners en bezoekers als ratten in de val komen te zitten.'

'De aanvoerroutes rondom het evenement zijn berekend op bewoners en recreanten. Tijdens de aanleg van het recreatiegebied was er nog geen sprake van evenementen met 40.000 bezoekers per dag.'

'De grootste overlast van bezoekers met onveilige situaties vindt plaats met name na afloop van Awakenings, als iedereen tegelijk vertrekt. Het gaat door tot 3:00 - 4:00 uur in de ochtend. De

overlast betreft volle straten en wegen met mensen die overal hun zoi achterlaten – en vaak door drank en drugs overduidelijk de weg kwijt zij, bijna het kanaal inlopen – lawaai maken en voor slaapverstoring bij de omwonenden zorgen. Auto's die middenin de nacht met 80 km per uur over de Osdorperweg in Amsterdam rijden'.

52. Bewoners van Zijkanaal F West en Oost 16-23 zijn afhankelijk van de Wethouder van Essenweg en deze wordt 's avonds tijdens de uitstroom van de festivalgangers afgesloten voor verkeer³⁵. Bewoners kunnen wel aanrijden via de N200 maar dit wordt tijdens de uitstroom dringend afgeraden i.v.m. de drukte, het zal vertraging opleveren. Als alternatief wordt de Houtrakkerweg aangeraden, maar dat kost veel extra tijd, wat bij een noodsituatie fataal kan zijn. Bewoners voelen zich hierdoor onveilig in huis eigen huis.

Het verslag van de bewoners Wethouder van Essenweg 12 over Awakenings 2018³⁶ geeft een goed beeld van de chaos:

'De Rest van de Dag verliep vrij goed, maar zo tegen tiene 's avonds toen de leegloop aan het beginnen was, kregen wij een nog grotere schrik, want de hordes van bezoekers kwamen nu terug al schreeuwend, kermend stoned, pissend, poepend kotsend, [...] al deze mensen langs je raam te zien gaan is heel beangstigend, het was bovendien ook nog een droge avond, waardoor wij beseften dat er een bedreigende situatie kon ontstaan, en toen werden wij bang en hebben alle water slangen te voorschijn gehaald en op voorhand alles nat gespoten en zijn buiten blijven zitten tot 2 uur uit angst dat er wat kon gebeuren. [...] Want dit alles is wel leuk voor Awakenings maar voor de omwonende een Horror scenario.'

Net als het verslag van de bijeenkomst met de evenementencoördinator van de gemeente over het verloop van Awakenings 2018³⁷:

'[...] bij de uitstroom waren er wat aandachtspunten. Er zijn in totaal 275 klachten binnengekomen. Deze kwamen vooral vanaf de westkant van Haarlemmerliede en Spaarnwoude, en betroffen voornamelijk overlast van het veroorzaakte geluid. Er werd op grote afstand geklaagd over de bassen van het evenement.'

'[...] de uitstroom op zaterdag verliep niet geheel zonder problemen. [...] Door toestroom van passagiers op weg naar de vervoerders was het op de loopbrug druk. De bus-inzet op zaterdag is achtergebleven.'

'De drukte op Halfweg moet beter gereguleerd worden. Communicatie richting de bezoekers over vervoersmogelijkheden waren onvoldoende waardoor te veel bezoekers via Halfweg vertrokken en de druk daar te hoog werd.'

'In de evaluatie van vorig jaar is gemeld dat er overlast was van wildplassers en er zouden maatregelen getroffen worden, maar deze werden pas op zaterdagavond om 21.00 uur genomen.'

'Tezamen heeft dat de volgende lijst met klachten en verbeterpunten opgeleverd: Bescherming van huis noodzakelijk. Slaan op ramen en in grote getalen kosten, poepen en plassen in de tuin; Bebording klopt niet, veel overlast van K&R voor de deur; Overlast geluid; Lichtmast schijnt in woning, overlast, herrie voor de deur, mensen bellen aan; Veel feestgangers in de wijk; Veel herrie van afterparties; Schade park; Enorme geluidsoverlast, alarm gaat ervan af. Geluid zou in d(B)C gemeten moeten worden; Meer vaste meetpalen'.

³⁵ <https://geenn1.nl/downloads/awakenings/verkeersinfo-awakenings-2019-2023.pdf>

³⁶ <https://geenn1.nl/downloads/awakenings/beroep/evaluatie-awakenings-2018-woonwagenlocatie.pdf>

³⁷ geenn1.nl/downloads/awakenings/beroep/evaluatie-awakenings-2018-haarlemmermeer.pdf

De organisatie wordt ieder jaar weer verrast met nieuwe problemen bij de uitstroom van de bezoekers, het probleem blijft zich verplaatsen, waaruit de conclusie getrokken kan worden dat 40.000 bezoekers gewoon te veel is voor deze locatie.

53. De evaluaties van de ondersteunende diensten van 2022³⁸ gaven aan dat de bekwaamheid van de verkeersregelaars tekort schiet en ook waren ze:

'[...] slecht aanspreekbaar en aanstuurbaar. IVM Ramadan ging de groep eten om 21.30 uur, aan een picknickset. Zodoende hadden ze allen hun post verlaten. [...] Tijdens uitloop bezoekers eigen vervoer stonden de evenementenregelaars gezellig te babbelen bij elkaar, zodat alle posten voor de eenrichting aanduiding niet waren bezet.'

De evaluatie van 2023³⁹ met gunstige oostenwind voor Zijkanaal F geeft aan:

'275 klachten bekend [...] Dit is vergelijkbaar met eerdere jaren. Nu wel meer vanuit andere regio, niet van dichtbij. Aard van de klachten wordt onvriendelijker.'

In het verslag van de omgevingsdienst⁴⁰ worden 3 klachten genoemd. Deze zijn direct bij de omgevingsdienst ingediend. Er is beide dagen rond de 4 dB meteorcorrectie toegepast. Dit is in strijd met het beleid van gemeente Haarlemmerliede dat voortgezet zou worden in de nieuwe gemeente. Ons beroepschrift bij de Rechtbank gaat hier nader op in (*hoofdstuk 7.2 v.a. pagina 26*).

54. Het geluid van Awakenings wordt zowel in dB(A) als in dB(C) constant gemonitord met drie meetpalen van Event Acoustics. Dit zijn de professionele metingen in een aansluitende cirkel rondom het evenementen. De gemeente weigert een rapportage hiervan aan te vragen⁴¹:

'Op zich is het niet vreemd dat wij verder geen rapporten van Westerveld Advies in ons bezit hebben. Dat is namelijk primair een zaak tussen Monumental Productions B.V. (de organisator) en Westerveld Advies. Het rapport is opgesteld in opdracht van de organisator en niet in opdracht van de gemeente. Het is eigenlijk voor eigen gebruik door de organisator.'

'Zoals u weet, laten wij zelf metingen uitvoeringen tijdens het evenement. Dat doet de Omgevingsdienst NZKG voor ons. Alleen op basis van metingen van de Omgevingsdienst NZKG kunnen wij, als dat nodig is, handhavend optreden. Het uitgangspunt is namelijk dat wij zelf de feiten vast stellen.'

GEEN N1 e.a. vinden dit een flinke nalatigheid van de gemeente. Dit gaat niet over directe handhaving maar over kennis die van essentieel belang is voor de evaluatie en het mogelijk herzien van het poevere beleid. Alle beschikbare kennis dient ingezet te worden in het belang van omwonenden en het leefmilieu. Met name de luide en lage bastonen geven geluidsoverlast in de wijde omgeving. De gemeente heeft met deze opstelling geen idee van het volume van de bassen, terwijl de data gewoon beschikbaar zijn. Dat de gemeente vasthoudend is in haar weigering is ernstig verwijtbaar.

ZWERFAFVAL

55. In R.O. 11 van de uitspraak concludeert de Rechtbank inzake onze zorgen over het zwerfafval van het festival onjuist. Het zwerfafval moest uiterlijk 20 april 2022 van het evenemententerrein tot een afstand van 25 meter zijn verwijderd. Bij de Rechtbank hebben wij inderdaad aangegeven dat

³⁸ <https://geenn1.nl/downloads/awakenings/evaluatie-awakenings-2022-veiligheid.pdf>

³⁹ <https://geenn1.nl/downloads/awakenings/evaluatie-awakenings-2023-veiligheid.pdf>

⁴⁰ <https://geenn1.nl/downloads/awakenings/evaluatie-awakenings-2022-omgevingsdienst.pdf>

⁴¹ <https://geenn1.nl/downloads/awakenings/mail-reactie-op-aanvraag-meetgegevens-westerveld.pdf>

Awakenings het zwerfvuil op eigen initiatief tot op grote afstand heeft opgeruimd. Maar ons punt is nu juist dat de vergunning op dit punt tekort schiet. Het evenement had ten tijde van de zitting al plaatsgevonden. Als Awakenings volgende keer tot op 25 meter afstand opruimt dan voldoen ze formeel aan hun verplichting en zitten wij met de rotzooi van de bezoekers. Het gaat hier om een regel in het beleid die nu tekort schiet voor het beoogde doel.

Conclusie

56. De Rechtbank beoordeelt de belangenafweging onjuist. De Rechtbank gaat voorbij aan het feit dat de burgemeester en/of college toch echt slechts oog heeft voor de belangen van de organisator en in het bijzonder de bezoekers en oordeelt niet over de belangenverstrengeling.
57. De Rechtbank oordeelt ten onrechte dat de afgegeven vergunning(en) voor Awakenings Festival 2022 bekrachtigd in de beslissing op bezwaar, rechtmatig tot stand is gekomen en dat de burgemeester/ het college aan het belang dat is gediend met het evenement doorslaggevend gewicht heeft mogen toekennen. Daarmee miskent de Rechtbank de bezwaren van GEEN N1 e.a. en diegenen wiens belangen zij vertegenwoordigt.
58. Door de Rechtbank wordt ongemotiveerd voorbijgegaan aan het feit dat de burgemeester en of college van B&W een belastend meerdaags evenement toestaat, op basis van uitgangspunten, die hun beslissing niet kunnen dragen, wegens strijd met beginselen van behoorlijk bestuur en recht. Dat is onbehoorlijk bestuur. Daaraan mag een Rechtbank niet aan voorbijgaan.

REDENEN WAAROM

GEEN N1 e.a. uw Afdeling verzoekt om dit hoger beroep gegrond te verklaren en voornoemde uitspraak te vernietigen, althans een beslissing te nemen die uw Afdeling juist en geraden acht. Voorts verzoekt GEEN N1 uw Afdeling om de burgemeester te Haarlemmermeer te veroordelen in de proceskosten, de kosten van de gemachtigde en deskundigen daaronder begrepen.

Hoogachtend,
Frances de Waal,
Als voorzitter namens GEEN N1,
Alsmede op persoonlijke titel

Bijlagen

1. Uitspraak Rechtbank d.d. 11 april (10 pagina's)
2. Beroepschrift (51 pagina's)
3. Aanvullend beroepschrift (19 pagina's)
4. Volmachten (4 pagina's)
5. Statuten (41 pagina's)
6. Notitie 'Nadere duiding ISO-R1996 van de Nederlandse Stichting Geluidshinder (4 pagina's)

Inhoudsopgave

Hoger beroep	1
Inleiding	2
Procesbelang.....	2
Toetsingskader	2
Gronden van hoger beroep	3
EVRM.....	3
TRENDBREUK	5
OOK TE BEOORDELEN	7
DE CUMULATIE VAN HET GELUID	8
DE GELUIDSONTHEFFING.....	9
ONDULDBARE HINDER.....	13
ANDERE IN ACHT TE NEMEN REGELINGEN.....	15
DE EVALUATIES OVER AWAKENINGS.....	17
ZWERFAFVAL.....	19
Conclusie	20
REDENEN WAAROM	20
Bijlagen.....	20